

باسمه تعالی

شخصیت محوری (سوم)

از کی می توان شخصیت محوری را وارد زندگی کودکان کرد؟

یکی از بزرگ ترین مشکلات ما در مسیر تربیت فرزند آن است که باور نمی کنیم که فرزندان ما پیش از تولد و از زمانی که به دنیا می آیند، تحت تأثیر والدین و دنیای اطرافشان هستند. (به کلمه باور توجه کنید).

برخی از والدین در هنگام انعقاد نطفه و بارداری به نکات لازم در این دوران توجه می کنند؛ اما باور ندارند که نوزاد به محض تولد، درک و فهم داشته و به تعبیر دیگر از شنیده ها و دیده ها و چشیده هایشان تأثیر می گیرند. به همین دلیل هم برخی از ما در سال های اول زندگی، دغدغه بزرگ کردن بچه ها را داشته و نگران سلامت جسمانی آنها هستیم. همین نگاه است که موجب می شود در سال های اولیه زندگی کارهایی را انجام داده و کارهایی را هم انجام ندهیم که در مسیر تربیتی کودکان به شدت مؤثر است.

از نگاه تربیت دینی نمی شود تردید کرد که تأثیر پذیری کودک از دنیای اطراف قبل از تولد و به محض تولد، آغاز می شود.

امام صادق علیه السلام فرمود: «[اثر] مال حرام در فرزند آشکار می شود»^۱.

۱. «کَسْبُ الْحَرَامِ بَيِّنٌ فِي الدُّرَّةِ». الكافي، ج ۵، ص ۱۲۵.

خداوند مهربان در قرآن عزیزش خطاب به شیطان می‌فرماید:

وَاسْتَفْزِزْ مَنِ اسْتَضَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَأَجْلِبْ عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَرَجِلِكَ وَشَارِكِهِمْ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ وَعَدِهِمْ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا.^۲

هر کدام از آنها را می‌توانی با صدایت تحریک کن! و لشکر سواره و پیاده‌ات را بر آنها گسیل دار! و در ثروت و فرزندانشان شرکت جوی! و آنان را با وعده‌ها سرگرم کن! ولی شیطان، جز فریب و دروغ، وعده‌ای به آنها نمی‌دهد.

محمد بن مسلم می‌گوید: «از امام باقر علیه السلام در باره این پرسیدم که معنای شراکت شیطان در اموال و فرزندان چیست؟» حضرت فرمود:

آنچه از مال حرام است، شریک شیطان است. گاهی شیطان همراه مرد است تا با همسرش نزدیکی کند، از همین روست که اگر مال او از حرام باشد، فرزند از نطفه شیطان و نطفه مرد خواهد بود.^۳

آیا از این که در روایات ما توصیه زیادی به گفتن اذان و اقامه در گوش نوزاد شده، نمی‌توان فهمید شنیده‌ها روی فرزند تازه به دنیا آمده مؤثر است؟
رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمود:

۲. سوره اسراء: ۱۷، آیه ۶۴.

۳. «عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ شَرِكِ الشَّيْطَانِ قَوْلِهِ وَشَارِكِهِمْ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ قَالَ مَا كَانَ مِنْ مَالٍ حَرَامٍ فَهُوَ شَرِكُ الشَّيْطَانِ قَالَ وَيَكُونُ مَعَ الرَّجُلِ حَتَّى يُجَامِعَ فَيَكُونُ مِنْ نُطْفَتِهِ وَنُطْفَةِ الرَّجُلِ إِذَا كَانَ حَرَامًا». تفسیر عیاشی، ج ۲، ص ۲۹۹.

برای هر کس فرزندی به دنیا می‌آید، باید در گوش راست او اذان نماز و در گوش چپ او اقامه بگوید؛ زیرا مایهٔ ایمنی از شیطان رانده شده است.^۴

برداشتن کام نوزاد هم از مسائلی است که نشان می‌دهد، خوردنی‌ها هم در تربیت او در همان زمان تولد مؤثر است.
امام صادق علیه السلام فرمود:

کام فرزندانتان را با تربت امام حسین علیه السلام بردارید؛ زیرا مایهٔ ایمنی است.^۵

به هر حال در این مسأله نمی‌شود تردید کرد که تربیت فرزند پیش از تولد و به محض تولد آغاز می‌شود؛ در نتیجه قرار دادن شخصیت اهل بیت علیهم السلام در محور زندگی کودک هم از همین زمان آغاز می‌شود.

در روایات ما دستورالعمل‌های گوناگونی دربارهٔ انعقاد نطفه و دوران بارداری وجود دارد؛ اما تردید نکنید که اصلی‌ترین نکته در میان همهٔ این دستورها پرهیز از حرام و معصیت است. باید مراقب غذای حرام بود. بسیاری از ما نگاه ناقصی به لقمهٔ حرام داریم؛ لقمهٔ حرام را تنها، لقمه‌ای می‌دانیم که پولش از راه دزدی به دست آمده باشد؛ اما کم نیستند خانواده‌هایی که

۴. «مَنْ وُلِدَ لَهُ مَوْلُودٌ فَلْيُؤَدِّدْ فِي أُذُنِهِ الْيُمْنَى بِأَذَانِ الصَّلَاةِ وَ لِيُقِيمَ فِي الْمَيْسِرَى فَإِنَّهَا عِصْمَةٌ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ». *الكافی*، ج ۶، ص ۲۴.

۵. «حَتَّى كَوُّ أَوْلَادِكُمْ بِتُرْبَةِ الْحُسَيْنِ علیه السلام فَإِنَّهُ أَمَانٌ». *کامل الزیارات*، ص ۲۷۸.

نسبت به حساب و کتاب خمسی مالشان غافل هستند. تصرف در مالی که خمس به آن تعلق می‌گیرد؛ اما پرداخت نمی‌شود حرام است. شاید برخی ندانند که وقتی مثلاً به یک میلیون تومان، دویست هزار تومان خمس تعلق می‌گیرد و این دویست هزار تومان پرداخت نمی‌شود، کل آن یک میلیون تومان حرام می‌شود؛ یعنی اگر با آن غذایی تهیه شود، خوردن آن غذا، خوردن لقمه حرام است.

برخی نمی‌دانند کارمند یک اداره، کارگریک مجموعه، معلم، استاد دانشگاه و هر صنف دیگر اگر در برابر پولی که دریافت می‌کند، کم کاری کند، پول دریافتی اش حرام است. این پول حرام با پول دزدی تفاوتی نمی‌کند. به من گفته‌اند در برابر هشت ساعت کار در روز ۸۰ هزار تومان به تومی دهیم؛ اما من شش ساعت کار انجام می‌دهم و این ۸۰ هزار تومان را می‌گیرم. پس آن بیست هزار تومان دیگر حرام است؛ زیرا در برابرش کاری انجام نداده‌ام.

به استاد دانشگاه می‌گویند در مقابل ۵۰ ساعت وقتی که برای راهنمایی یک پایان نامه می‌گذاری، یک میلیون تومان به توتعلق می‌گیرد؛ ولی او ۲۰ ساعت وقت می‌گذارد و این یک میلیون تومان را می‌گیرد و ...

از لقمه حرامی که از یک انسان، امام کش درست می‌کند که صفحه سیاه کربلا را رقم می‌زند، می‌توان توقع داشت فرزندی تربیت شود که امام را در محور زندگی خود قرار دهد؟

مادران بزرگوار، یقین بدانید که در دوران بارداری و یا شیردهی، وقتی که

زبان‌تان به غیبت باز می‌شود و یا دروغ می‌گویید، روی فرزندتان اثر می‌گذارد. گناه، فقط عمل منافی با عفت نیست و عمل منافی با عفت هم فقط عملی نیست که به جهت آن انسان را حد می‌زنند. وقتی حجاب‌تان را در مقابل نامحرم رعایت نمی‌کنید و با او بگویند می‌کنید، نباید انتظار داشته باشید که این کارها روی فرزندتان اثر نگذارد.

پدران عزیز! مادران بزرگوار! یقین داشته باشید که اگر پیش از تولد کودک و پس از تولد او به پرهیز از حرام و معصیت توجه داشته باشید و اگر از دست‌تان در رفت، خیلی زود توبه کنید، وظیفه خودتان را در این مقطع به خوبی انجام داده‌اید؛ اما اگر به این نکته توجه نکنید؛ حتی اگر تمام ریزه‌کاری‌هایی را که در روایات آمده عمل کنید، باز هم نمی‌توانید خیالی آسوده داشته باشید. آنچه در پاسخ پرسش مطرح شده در ابتدای این برنامه آمد به صورت خلاصه این است که پیش از تولد و به محض تولد کارمان را برای قرار دادن اهل بیت علیهم‌السلام در محور زندگی کودکانمان باید آغاز کنیم.